

Saxion

B HBO - Rechten

Opleidingsbeoordeling met erkenning ITK

Samenvatting

In april 2025 is de bestaande bacheloropleiding HBO - Rechten van Saxion Hogeschool bezocht door een visitatiepanel van NQA. Het betreft de vierjarige voltijdvariant die wordt aangeboden op de locatie in Enschede.

Het panel beoordeelt de kwaliteit van de opleiding in zijn geheel als **positief**. De opleiding kenmerkt zich door een persoonlijke benadering van studenten die zich mede daardoor goed thuis voelen op de opleiding. Er ligt een gedegen en praktijkgericht curriculum dat studenten goed voorbereidt op de start van hun carrière. Studenten krijgen een brede juridische kennisbasis mee en staan ook op het vlak van professionele vaardigheden stevig in hun schoenen. De opzet van het onderwijs wordt de komende jaren vernieuwd. De opleiding gaat hierbij zeer zorgvuldig te werk waarbij het risico bestaat dat de drang naar volledigheid de door de opleiding gewenste veranderingen vertraagt of verdunt. De opleiding is zich hiervan bewust.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Zij heeft haar beoogde leerresultaten gebaseerd op de in het landelijk overleg vastgesteld competenties en deze aangevuld met een eigen profilering, *doeners met denkkracht*, die goed is afgestemd met en op het regionale beroepenveld. Ook zoekt de opleiding aansluiting bij specifieke beleidsdoelstellingen uit de Saxion Onderwijsvisie, bijvoorbeeld ten aanzien van internationalisering en technologie. De uitgangspunten zijn helder beschreven en zorgvuldig onderbouwd. Tegelijkertijd zijn het er veel, waardoor de uiteindelijke profilering van de opleiding minder scherp wordt. Het lectoraat Weerbare Democratie heeft een goede maar nu bescheiden inbreng in de opleiding. Daarin liggen nog kansen voor aanscherping van die profilering.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Er ligt een actueel en relevant curriculum waarin de praktijk goed aan bod komt. Er is een hecht opleidingsteam dat erin slaagt een veilige en studeerbare leeromgeving te creëren waarin studenten vertrouwen hebben in hun docenten en zich gesteund voelen in hun professionele ontwikkeling. De opleiding maakt werk van een onderwijskundig goed onderbouwde vernieuwing van het curriculum die vanaf 2026 stapsgewijs wordt uitgerold. Hierin gaat gewerkt worden met grotere onderwijseenheden, minder summatieve toetsen en meer formatief handelen. Het panel onderschrijft de stappen die de opleiding wil zetten maar beveelt haar aan de gemaakte keuzes zowel ten aanzien van de curriculuminhoud als de gebruikte onderwijskundige theorieën en modellen nog scherper uit te werken.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het systeem van toetsing is voldoende. De opleiding heeft haar eigen ontwikkelpunten goed in beeld en zet aantoonbaar stappen om die te adresseren. De borging is in handen van deskundige commissies die pragmatisch en constructief met elkaar omgaan. Het versterken van de opbrengsten van kalibraties en het geven van toelichtingen bij gehanteerde (soms uitgebreide) rubrics verdienen nog aandacht. Het panel beveelt de opleiding aan de beoordelingsprocedure van het afstuderen

aan te passen door bij de beoordelingsformulieren de compensatiemogelijkheden en knock-out criteria beter te beschrijven en bij de traditionele scriptie de koppeling met de kerntaken te versterken. Ook beveelt het panel aan het leren van de student meer als uitgangspunt te nemen door de integratie van de twee varianten van afstuderen in een meer uniforme aanpak waarbij het beoordelen van kerntaken en het beoordelen van de professionele ontwikkeling gelijk gewicht hebben.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. In de eindwerken tonen afgestudeerden aan dat zij de beoogde leerresultaten behalen en klaar zijn om als doener met denkkraft aan de slag te gaan. Eindwerken hebben de vorm van een meer traditionele scriptie of een beroepsproduct met een onderbouwing door onderzoek. Het panel zag in beide varianten ruim voldoende juridische kennis en relevantie voor de betrokken organisaties. De eindbeoordelingen waren daarbij voldoende onderbouwd.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	6
Schets van de opleiding	8
Terugblik vorige visitatie	9
Beoordeling NVAO-standaarden	10
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	11
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	14
Standaard 3 Toetsing	19
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	24
Eindoordeel over de opleiding	26
Aanbevelingen	27
Bijlagen 28	
1. Bezoekprogramma	29
2. Bestudeerde documenten	31

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande bacheloropleiding HBO - Rechten van Saxion Hogeschool. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van Saxion Hogeschool en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, de Uitvoeringsregels accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland 2024* van de NVAO en de *NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2024 Opleidingsbeoordeling met erkenning ITK*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 8 april 2025. Het visitatiepanel bestond uit:

Mr. drs. G. Kuiper	Voorzitter, domeindeskundige	Lector Recht & Rechtvaardigheid bij Hogeschool Leiden
Drs. S. Toby	Domeindeskundige	Themaleider onderwijskundig leiderschap bij Hogeschool Utrecht
Mr. B. Pieters	Domeindeskundige	Zelfstandig interimmanager in het Hbo en voorheen opleidingsmanager HBO - Rechten bij Hogeschool van Amsterdam
K. Bosman	Studentlid	Student voltijd hbo-bacheloropleiding HBO - Rechten bij Hogeschool Utrecht.

Drs. R. Pijpers, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

De opleiding HBO - Rechten is ingedeeld in de visitatiegroep HBO - Rechten groep I. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. De afstemming tussen de panels wordt verder geborgd door de ondersteuning van, zo veel mogelijk, dezelfde auditor vanuit NQA en andere evaluatiebureaus en door de inzet van getrainde voorzitters.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een zelfevaluatie en bijlagen aangeboden. Voor de beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten heeft het panel vijftien afstudeerdossiers van recent afgestudeerden bestudeerd. Deze 15 dossiers zijn geselecteerd op basis van een groslijst van alumni van de afgelopen twee jaar. Bij de selectie is rekening gehouden met een variatie in studentwaardering.

Centraal in de beoordeling stond het bezoek van het panel, bestaande uit deskundige peers. Twee weken voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft het vooroverleg en materiaalbestudering op de locatie van de opleiding plaatsgevonden en heeft het panel kennis gemaakt met de opleiding, de zogenaamde agenderende audit. In het overleg zijn de panelleden geïnstrueerd over de werkwijze van NQA en het NVAO-kader en zijn voorlopige bevindingen besproken. Zowel tijdens het vooroverleg als tijdens de visitatie zijn bevindingen voortdurend gedeeld. Tijdens het visitatiebezoek heeft het panel gesproken met diverse stakeholders van de opleiding, waaronder met studenten, docenten (examinatoren) en vertegenwoordigers van het werkveld en is het ter inzage gelegde materiaal bestudeerd (zie bijlage 2). Aan het einde van de bezokedag is de door het panel verkregen informatie verwerkt tot een totaalbeeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel het eindoordeel en belangrijke bevindingen meegedeeld aan de opleiding. Medewerkers en studenten van de opleiding zijn in de gelegenheid gesteld om het panel (via e-mail) te benaderen buiten de bezokedag om (inloopspreekuur). Hiervan is geen gebruik gemaakt.

Na het visitatiebezoek is een conceptrapportage opgesteld, die is voorgelegd aan het panel. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld, dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd bij de opleiding. De panelleden hebben kennis genomen van de reactie van de opleiding en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Schets van de opleiding

De opleiding HBO - Rechten maakt deel uit van de Academie voor Bestuur, Recht & Ruimte (ABRR) van Saxion Hogeschool en is één van de zeven opleidingen van deze academie. De opleiding wordt alleen aangeboden in Enschede. De opleiding kent ook een deeltijdvariant die wordt aangeboden door de Saxion Parttime School. De beoordeling hiervan geschiedt in een apart traject. In het vervolg van dit rapport wordt met 'de opleiding' dan ook steeds de voltijdvariant bedoeld. Aan de opleiding studeren momenteel circa 520 studenten. De instroom is licht stijgend en ligt inmiddels rond de 180 studenten.

Een belangrijk speerpunt voor de opleiding is de voorbereiding van een curriculumvernieuwing die in studiejaar 2025-26 cohortsgewijs wordt ingevoerd. Daarbij zal gewerkt gaan worden met grotere onderwijseenheden, minder summatieve toetsen en meer nadruk op formatief handelen. Ook in het huidige curriculum zijn of worden aanpassingen gedaan die in lijn zijn met de gewenste ontwikkelingen die staan beschreven in de Saxion Onderwijsvisie. Een belangrijk voorbeeld daarvan is de pilot die studenten de mogelijkheid biedt af te studeren op beroepsproducten.

Andere aandachtspunten waar de opleiding aan werkt zijn het verduurzamen van de samenwerking met werkveldpartners, meer grip krijgen op de do's en don'ts van AI, het werken met Legal Design en het professionaliseren van het docententeam op hierbij aansluitende thema's.

Basisgegevens opleiding

Instelling	
Naam in RIO	Saxion Hogeschool
Adres	M.H. Tromplaan 28, 7513 AB-Enschede
Website	www.saxion.nl
BRIN-nummer	23AH
Status	Bekostigd
ITK	Positief

Opleiding	
Eerste naam in RIO	HBO - Rechten
Locatie	Enschede
ISAT-code	39205
RIO-onderdeel	Recht
Oriëntatie en Niveau	Hbo bachelor
Voertaal	Nederlands
Verleende graad en toevoeging van de graad	Bachelor of Laws
Studielast in EC	240
Variant(en)	Voltijd
Inleverdatum rapport	November 2025
Datum locatiebezoek beoordelingspanel	8 april 2025

Terugblik vorige visitatie

De vorige visitatie dateert uit 2019. Daarin heeft het toenmalige panel vijf aanbevelingen geformuleerd.

Bij standaard 1 waren er aanbevelingen om de profilering verder uit te werken en de visie op internationalisering sterker uit te dragen. De profilering op Doeners met Denkkraft heeft de opleiding inhoudelijk sterker geladen in de formulering van de kerntaken *professioneel handelen* en *organiseren en innoveren* waaruit blijkt dat de opleiding accent legt op een stevige juridische kennisbasis, het aanleren van vaardigheden en het proactief juridisch handelen. Het huidige panel constateert dat deze profilering goed aansluit bij en herkend wordt door het regionale beroepenveld. Tegelijkertijd ziet het panel nog mogelijkheden tot verdere inhoudelijke aanscherping (zie standaard 1). Ten aanzien van internationalisering constateert het huidige panel dat er in het huidige curriculum voldoende inhoudelijke aandacht is voor internationaal en Europees recht en dat er gewerkt wordt met grensoverstijgende vraagstukken. Ook zijn er internationale studiereizen en is er aandacht voor wereldburgerschap. Het aantal studenten dat een deel van de studie in het buitenland doorbrengt vertoont een lichte stijging. Het panel vindt daarom dat de opleiding deze aanbeveling voldoende heeft opgepakt; zie ook de paragraaf internationalisering bij standaard 2.

Bij standaard 3 waren er aanbevelingen om de formatieve toetsing te ontwikkelen en de betrokkenheid van het werkveld bij toetsing te versterken. De eerste aanbeveling heeft de opleiding aangepakt in pilotvorm, onder andere bij het afstuderen op beroepsproducten, waarbij bijvoorbeeld het werken met peerfeedback een expliciete plek heeft gekregen. In het nieuwe curriculum krijgt formatief handelen nog meer nadruk. Het panel constateert dat de opleiding hier stappen heeft gezet en nog grotere stappen wil maken. De aanbeveling om het werkveld meer te betrekken bij toetsing heeft bijvoorbeeld invulling gekregen bij het afstuderen waar bedrijfsbegeleiders een beoordeling geven, die de examinatoren als advies betrekken bij de vaststelling van het eindcijfer. In de beroepenveldcommissie wordt meegedacht over het toetsen met beroepsproducten.

Bij standaard 4 was er een aanbeveling om in het afstuderen beroepsproducten meer centraal te stellen. De opleiding heeft dit opgepakt met de al eerdergenoemde pilot afstuderen op beroepsproducten, zie de beschrijving van standaard 3 verderop in dit rapport.

Beoordeling NVAO-standaarden

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding heeft haar beoogde leerresultaten niet alleen herkenbaar gebaseerd op de in het landelijk overleg vastgestelde competenties maar deze ook aangevuld met een eigen profilering, *doeners met denkkraft*, die goed is afgestemd met en op het regionale beroepenveld. Ook zoekt de opleiding aansluiting bij specifieke beleidsdoelstellingen uit de Saxion Onderwijsvisie, bijvoorbeeld ten aanzien van internationalisering en technologie. De uitgangspunten zijn helder beschreven en zorgvuldig onderbouwd. Tegelijkertijd zijn het er veel, waardoor de uiteindelijke profilering van de studenten minder scherp wordt. Het lectoraat Weerbare Democratie heeft een goede inbreng in de opleiding, waarin volgens het panel nog kansen liggen voor aanscherping van die profilering.

Onderbouwing

Beroepsbeeld

De opleiding onderstreept in haar opleidingsvisie het belang van een proactieve en omgevingsbewuste juridisch professional. In haar Onderwijs- en toetsplan 2024-2025 omschrijft zij haar afgestudeerden als “*doeners met denkkraft* die beschikken over een stevige basis aan kennis en vaardigheden maar praktisch en pragmatisch te werk gaan. Zij zijn op de hoogte van voor de beroepspraktijk relevante ontwikkelingen, zien kansen voor verbetering van juridische producten, diensten en processen en werken indien nodig interdisciplinair samen. De HBO - Rechten professionals wegen juridische en niet-juridische oplossingsrichtingen af, hebben oog voor de bedoeling achter de juridische regel en de mens in het systeem van het recht. Zij communiceren steeds doelgroepgericht met alle betrokkenen, zijn (zelf)kritisch, reflectief en werken voortdurend aan de ontwikkeling van een professionele beroepshouding.” Het beroepsbeeld van de opleiding is in lijn met dat van het Landelijk beroeps- en opleidingsprofiel HBO - Rechten 2020-2025. De opleiding beoogt aanvullend hierop zich te onderscheiden door de beroeps- en praktijkgerichtheid van het onderwijs die onder andere uitgewerkt wordt in accenten op taalvaardigheid en communicatie. Daarnaast geven de speerpunten van Saxion Hogeschool ten aanzien van Living Technology en Internationalisering nog extra inkleuring aan het profiel van de afgestudeerden. Zo heeft de opleiding nadrukkelijk aandacht voor de impact van technologie op juridische diensten en processen, besteedt de opleiding aandacht aan de invloed van internationale verdragen en Europese wet- en regelgeving en de juridische aspecten van internationaal handelsverkeer. Ook wil zij studenten uitdagen om oog te hebben voor de wereld buiten de landsgrenzen en zich te ontwikkelen tot ‘wereldburgers’.

Het panel vindt dat de opleiding een beroepsbeeld hanteert dat goed is afgestemd met en aansluit op het regionale beroepenveld en vindt de eigen accenten die de opleiding legt goed onderbouwd. Tegelijkertijd constateert het panel dat de opleiding zich op veel niet juridisch-inhoudelijke punten wil onderscheiden, waardoor het profiel van de opleiding juridisch- inhoudelijk nogal breed blijft. Het panel geeft de opleiding in overweging of het maken van scherpere inhoudelijke keuzes de opleiding nog meer eigen gezicht kan geven. De al bestaande, maar in de ogen van het panel nog wat bescheiden samenwerking met het lectoraat Weerbare Democratie kan hier kansen voor bieden.

Beoogde leerresultaten

De opleiding heeft haar beoogde leerresultaten gebaseerd op het Landelijke beroeps- en opleidingsprofiel HBO - Rechten 2020-2025 waarin beschreven wordt hoe de competenties zich verhouden tot de Dublin Descriptoren. Dit profiel, dat in samenwerking met het landelijke en regionale werkveld tot stand is gekomen, gaat uit van vijf competenties: analyseren, adviseren, belangen behartigen, beslissen en organiseren. De opleiding heeft deze vijf competenties omgezet in vier kerntaken: Analyseren, Juridisch handelen, Organiseren & Innoveren en Professioneel handelen. Bij iedere kerntaak zijn vervolgens drie of vier deeltaken onderscheiden. De opleiding maakt in haar Onderwijs- en toetsplan inzichtelijk hoe het geheel aan kern- en deeltaken matcht met de competenties uit het landelijk profiel en de onderdelen van de Hbo-bachelor standaard. Een overzicht hiervan is opgenomen in bijlage 3. Het panel vindt de vertaling van competenties naar kerntaken en deeltaken goed uitgewerkt (bijvoorbeeld in de competentiekaarten) en herkent in de uitwerking de gekozen profileringsaspecten. Het panel heeft ook geconstateerd dat de deeltijdvariant die binnen Saxion Parttime School wordt aangeboden zich baseert op dezelfde leerresultaten als de in dit rapport beschreven voltijdvariant van de opleiding.

Inmiddels ligt er een nieuw concept van het landelijke opleidingsprofiel gereed waarin vijf leeruitkomsten centraal staan: juridisch analyseren, adviseren, belangen behartigen, beslissen, digitaliseren en professioneel handelen. De opleiding is betrokken bij deze herformulering en ziet daarin een bevestiging van de gemaakte keuzes die zij al heeft verwoord in de formulering van de kerntaken met onderliggende deeltaken. Een voorbeeld daarvan is de kerntaak Professioneel handelen. Binnen die kerntaak ligt de nadruk op vaardigheden zoals communiceren, samenwerken en het ontwikkelen van een professionele beroepshouding.

Afstemmen beroepenveld

Zoals hierboven al is aangegeven stemt de opleiding over de beoogde resultaten af met het regionale beroepenveld. Zij doet dat met alumni, de beroepenveldcommissie (BVC) en bedrijven en overheidsorganisaties die betrokken zijn in het kader van stage en/of afstuderen en ook optreden als gastspreker, opdrachtgever etc. binnen het onderwijs- en toetsprogramma. Hierdoor houdt de opleiding een actueel en gedetailleerd beeld van de behoefte aan hbo-juristen en de gewenste kwalificaties van deze professionals. De BVC waarin alle sectoren uit het juridische werkveld zijn vertegenwoordigd, komt vier keer per jaar bijeen om samen met de curriculumcommissie en een afvaardiging van het docententeam belangrijke interne en externe ontwikkelingen te bespreken. Er zijn regelmatig bijeenkomsten geweest om input op te halen voor de visie op het beroep, het eindniveau en de profilering van de opleiding. Het panel heeft verslagen van deze bijeenkomsten kunnen inzien en op de bezochtdag met leden van de BVC gesproken en constateert hieruit dat de opleiding in de BVC een betrokken en gekwalificeerde

sparringpartner heeft. De opleiding is voornemens de samenwerking met het beroepenveld verder te intensiveren en wil deze meer het karakter van een netwerkorganisatie geven waaraan alle betrokkenen vanuit een eigen rol en expertise bijdragen en waarvan alle partijen in voldoende en gelijke mate profiteren. Het panel ondersteunt deze ontwikkeling.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Er ligt een actueel en relevant curriculum waarin de praktijk goed aan bod komt. Er is een hecht opleidingsteam dat erin slaagt een veilige en studeerbare leeromgeving te creëren waarin studenten vertrouwen hebben in hun docenten en zich gesteund voelen in hun professionele ontwikkeling. De opleiding maakt werk van een onderwijskundig goed onderbouwde vernieuwing van het curriculum die vanaf 2026 stapsgewijs wordt uitgerold. Hierin gaat gewerkt worden met grotere onderwijseenheden, minder summatieve toetsen en meer formatief handelen. Het panel onderschrijft de stappen die de opleiding wil zetten maar beveelt aan de gemaakte keuzes nog scherper uit te werken en daarbij terughoudend te zijn met het nastreven van volledigheid, omdat dit niet alleen de voortgang kan vertragen, maar ook het maken van duidelijke keuzes in de weg kan staan. Dit geldt zowel ten aanzien van de curriculuminhoud als de gebruikte onderwijskundige theorieën en modellen.

Onderbouwing

Opbouw en inhoud van het programma

Het onderwijsprogramma is opgebouwd uit vier leerlijnen: een kennislijn, een studieloopbaan-ontwikkelingslijn en een praktijklijn met daarin geïntegreerd een vaardighedenlijn. Deze integratie zorgt ervoor dat de ontwikkeling en toepassing van vaardigheden uitmonden in de totstandkoming van een beroepsproduct. De afzonderlijke kennismodulen dragen bij aan een beheersing van een brede kennisbasis zoals opgenomen in de BOKS in het landelijk opleidings- en beroepsprofiel. Bij de uitvoering van het curriculum maakt de opleiding gebruik van een afwisseling in werkvormen, zoals beschreven in onderstaande tabel.

Leerlijn	Belangrijke werkvormen
Praktijklijn	Projectopdrachten (voltijd) of praktijkopdrachten (deeltijd), resulterend in beroepsproducten Instructies en begeleiding door de begeleider/docent Gastcolleges met illustraties uit de praktijk Excursies
Kennislijn	Zelfstudie: bestuderen literatuur en maken opgaven Gecombineerde hoor-/werkcolleges met uitleg, voorbeelden, oefeningen en feedback Gastcolleges met voorbeelden uit de praktijk
Vaardighedenlijn	Zelfstudie: bestuderen literatuur en maken opgaven Werkcolleges met instructies, oefeningen en feedback
Studieloopbaan-ontwikkelingslijn	Opdrachten voor oriëntatie op beroep en opleiding (waaronder sollicitatieopdracht) Bedrijfsbezoek bij stagiairs Excursies en gastcolleges Studievoortgangsgesprekken Informatiebijeenkomsten

Tabel 1: belangrijkste werkvormen in de verschillende leerlijnen (bron: Onderwijs- en toetsplan 2024-2025)

De opleiding gebruikt het ZelCom-model om de oplopende complexiteit en zelfstandigheid in het curriculum te beschrijven, waarbij in de propedeuse op niveau 1 wordt gewerkt, in jaar 2 en 3 tot en met de stage op niveau 2 en de tweede helft van jaar 3 en jaar 4 op niveau 3. Zo leren de studenten gaandeweg de opleiding steeds meer complexe juridische vraagstukken aanpakken waarbij ze steeds minder inhoudelijke en procesmatige ondersteuning krijgen. Het panel zag echter in de beschikbaar gestelde overzichten van leeruitkomsten en beheersingsniveaus dat enkele onderdelen eind jaar 2 al op niveau 3 worden getoetst en adviseert daarom de beschrijving van de niveaus per module zorgvuldiger uit te werken.

Ieder studiejaar is opgedeeld in vier kwartielen van 15 EC waarin steeds onderdelen uit de verschillende leerlijnen aan bod komen. Inhoudelijk werkt de opleiding met drie overkoepelende thema's die afwisselend in de kwartielen centraal staan en de uitwerking bevatten van de BOKS uit het landelijk opleidingsprofiel: Recht en Overheid, Recht en Burger en Recht en Onderneming. Een volledig overzicht van het curriculum is te vinden in bijlage 4. Zo bestaat het eerste jaar uit vier kwartielen waarbij het eerste kwartiel inleidende vakken heeft als *de juridische gereedschapskist, inleiding privaatrecht en inleiding publiekrecht*. Daarnaast zijn er twee projecten: *Oriëntatie op het juridische beroepenveld* en *Werken als hbo-jurist bij de overheid*. In kwartiel 2 staat Recht en overheid centraal, in kwartiel 3 Recht en Burger en in kwartiel 4 Recht en Onderneming. Ter illustratie: In kwartiel drie zijn de onderdelen *Inleiding verbintenissenrecht, personen- en familierecht, koop- en consumentenkoop* (steeds 3 EC) en is er een project *het proces in de civiele praktijk* (6 EC). De genoemde thema's komen ook terug in de kwartielen in jaar 2, waarbij telkens praktijkprojecten (inclusief vaardighedentrainingen) en kennismodulen worden aangeboden. Voor alle kennisonderdelen geldt dat deze summatief getoetst worden. Daarnaast worden projecten en vaardigheden geïntegreerd getoetst op basis van beroepsproducten. Op deze manier zijn er gemiddeld vier summatieve eindtoetsen per kwartiel, waarbij vaak nog sprake is van onderliggende deelttoetsen.

In jaar 3 plannen de studenten een meewerkstage of een minor van elk 30 EC. (De opleiding draagt bij aan de volgende minoren: 'Recht', 'Your Legal Life', 'Cybercrime en Cyberweerbaarheid', 'Alternatieve geschillenbeslechting' en 'Legal Skills for European Challenges'). Daarnaast zijn er in jaar drie twee kwartielen waarin Recht en Onderneming centraal staan in een vergelijkbare opzet als in jaar 1 en 2. In deze kwartielen is er meer focus op Living Technology en komen studenten in aanraking met verschillende vormen van digitale middelen/software die het werk van de jurist ondersteunen en waarop actuele literatuur, jurisprudentie en diverse tools (concept modellen, flowcharts etc.) te vinden zijn. Daarnaast komen zij in aanraking met Legal designprincipes en de mogelijkheden die visualisering biedt (bijvoorbeeld infographics, beslissobomen of het herontwerpen van juridische documenten zoals een arbeidscontract, huisregels van een evenement of een eenvoudig contract). Studenten experimenteren met het verantwoord omgaan met AI-tools zoals ChatGPT. Ze volgen een workshop 'Legal prompt engineering' waarin de risico's en kansen van het gebruik van AI voor juridische doeleinden wordt besproken en wordt geoefend met het formuleren van een goede prompt en het controleren van de output.

Het laatste studiejaar bestaat uit een meewerkstage of minor van 30 EC en een afstudeerstage van 30 EC bij een externe opdrachtgever. Studenten kunnen hier kiezen voor een meer klassieke afstudeerscriptie waarbij een onderzoek uitmondt in aanbevelingen of een nieuwe vorm waarbij

studenten beroepsproducten centraal stellen en deze verantwoorden in een portfolio waarin studenten ook expliciet reflecteren op hun persoonlijke en professionele ontwikkeling.

Het panel vindt het curriculum goed praktijkgericht en het waardeert de brede kennisbasis die de opleiding in de eerste jaren aanbiedt. Tegelijkertijd constateert het panel dat het curriculum veel vakgebieden aanstipt, waardoor diepgang in deze vakgebieden beperkt is. Deze constatering wordt ook door de opleiding zelf en de studenten gedaan. De balans tussen volledigheid enerzijds en diepgang en specialisatie anderzijds is dan ook punt van aandacht in de curriculumvernieuwing die de opleiding heeft gepland en die met ingang van het studiejaar 2025/26 cohortsgewijs wordt ingevoerd. In deze vernieuwing zet de opleiding sterker in op samenhang binnen en tussen de kwartielen en op beperking van het aantal toetsen. Ook komt er meer aandacht voor de vaardighedenlijn en de persoonlijke professionele ontwikkeling van de student. Het panel heeft op de bezookdag uitgebreid met docenten gesproken over de onderbouwing voor en aanpak van de geplande curriculumvernieuwing. Het panel concludeert daaruit dat de opleiding weloverwogen te werk gaat, de veranderingen zorgvuldig voorbereidt en tegelijkertijd ook nog in het bestaande curriculum al aanpassingen doorvoert, zoals bijvoorbeeld in het afstuderen. Tegelijkertijd beveelt het panel de opleiding aan de drang naar compleetheid niet in de weg te laten staan van de focus op de gemaakte keuzes. Het panel benadrukt hierbij dat minder soms meer is: een heldere focus op kerninhoud en samenhang kan krachtiger zijn dan een breed maar versnipperd aanbod. Ook kan het omarmen van vele onderwijskundige theorieën en modellen tegelijkertijd eerder leiden tot een versnippering van het aanbod dan tot een heldere focus en samenhang. Het panel ziet bovenstaande risico's ook terug in de uitwerking van het nieuwe curriculum waar in de ogen van het panel steeds veel getoetst en wordt en nog steeds veel vakgebieden relatief kort worden aangestipt.

Onderzoekend vermogen

In het huidige onderwijsprogramma komt onderzoekend vermogen aan de orde in de projecten die vanaf jaar 1 in elk kwartiel plaatsvinden en bij het afstuderen. Daarnaast worden het aannemen van een kritische onderzoekende houding en correct brongebruik in alle vakken gestimuleerd. De opleiding wil in het nieuwe curriculum de rode draad hierin versterken, zodat bijvoorbeeld de studenten die in leerjaar één al leren werken met juridische databanken, dat gaandeweg de opleiding en later in het beroepenveld ook blijven doen. Daarnaast wordt gezocht naar wegen om de lectoraten nog actiever bij thema's binnen het onderwijs te betrekken, bijvoorbeeld binnen een nog te ontwikkelen interdisciplinair semester. Op dit moment draagt het lectoraat Weerbare Democratie al wel bij aan afzonderlijke vakken (zoals Recht en ethiek in de juridische beroepspraktijk II) en het bieden van afstudeerplaatsen, maar een duidelijke samenhang ontbreekt. Door de lectoraten in de curriculumontwikkeling te betrekken, beoogt de opleiding de onderzoeksleerlijn en de thematische samenwerking te versterken. Het panel ondersteunt dit voornemen en adviseert zelfs om dit meer gewicht te geven, gezien de kansen die deze samenwerking biedt om de profilering van de opleiding te verscherpen (zie ook standaard 1).

Internationalisering

Studenten maken in het eerste leerjaar kennis met het internationale- en Europese recht in het vak Nederland, Europa en de wereld. Het internationale- en Europese recht komt verder aan de orde bij de bestudering van de verschillende rechtsgebieden binnen de thema's recht en burger, recht en overheid en recht en onderneming waarbij telkens aandacht besteed wordt aan

grensoverschrijdende juridische vraagstukken die spelen in de grensregio. In het tweede leerjaar staat een studiereis naar Brussel op het programma in een internationaal georiënteerd kwartiel en in leerjaar drie brengen studenten een bezoek aan Berlijn. Deze reizen staan in het teken van een kennismaking met de instellingen van Europese Unie. Een weliswaar klein maar toenemend deel van de studenten kiest er vervolgens voor op stage te gaan in het buitenland. Verder hebben in studiejaar 2023- 2024 zeven studenten uit leerjaar twee deelgenomen aan een virtueel internationaal samenwerkingsproject met studenten uit Kosovo. De opleiding verkent mogelijkheden om veranderingen door te voeren die internationalisering beter zichtbaar maken in het opleidingsprogramma en oriënteert zich daarbij op best practices in de Saxionomgeving. Het panel vindt de huidige internationale oriëntering op zich voldoende voor een HBO - Rechten opleiding maar ondersteunt ook het voornemen van de opleiding om hier meer invulling hieraan te geven in lijn met de Saxionambities.

Instroom, doorstroom & begeleiding

Een aspirant student is toelaatbaar voor de opleiding HBO - Rechten bij Saxion op basis van de wettelijke toelatingseisen: bezit havo-, vwo- of mbo niveau 4 diploma. De opleiding kent geen aanvullende toelatingseisen. De wettelijke toelatingseisen zijn passend bij de realisatie van de beoogde leerresultaten en de Bachelor of Laws. Op het moment dat de aspirant student zich inschrijft via Studielink, kan deze voorafgaand aan de start van de studie een ondersteuningsvraag kenbaar maken. Hij/zij krijgt dan contact met een decaan die vanuit de ondersteuningsvraag kan voorzien in een advies en een eventuele doorverwijzing naar een aandachtsfunctionaris binnen de academie waar de student een studie gaat volgen. Hieruit volgt eventueel een kennismaking met de studieloopbaanbegeleider. Hierbij valt te denken aan een ondersteuningsvraag op het gebied van een fysieke- of visuele beperking, dyslexie, een tijdelijke of chronische ziekte, mantelzorg, etc. De examencommissie heeft de bevoegdheid inzake het toekennen van toetsvoorzieningen, extra toetskansen en maatwerk met betrekking tot buitenschoolse studieonderdelen zoals stage en afstuderen. Via de intranetpagina 'MijnSaxion' kunnen alle Saxion studenten na inschrijving terecht bij SaxHelpt. In deze online omgeving vinden studenten informatie over studievoordigheden, studentenleven en welzijn, ondersteuning bij studeren en keuzes tijdens en na de studie. De opleiding kent een zogenaamd VHBO-traject waarbij studenten van het ROC één dag in de week onderwijs volgen met als doel een betere doorstroom mogelijk te maken van mbo naar hbo.

Binnen de opleiding krijgt de reguliere begeleiding van studenten vorm door de leerlijn Studieloopbaanbegeleiding (SLB). SLB is onderverdeeld in begeleiding van studievoortgang, loopbaanontwikkeling en professionele ontwikkeling. De opleiding zoekt bij de indeling van groepen aansluiting bij de achtergrond en het niveau van de individuele student, met name in het eerste studiejaar. Dit betekent bijvoorbeeld concreet dat er soms extra hulp voor zaken als taalvaardigheid en studievoordigheden wordt geboden. In de eerste twee jaar werkt de opleiding ook met studentcoaches die op laagdrempelige manier jongerejaars op weg helpen in de studie. Voor ouderejaars geldt dat er sinds kort wordt gewerkt met afstudeerkringen en dat er extra ondersteuning is voor langstudeerders.

Studenten geven aan tevreden te zijn over de studieloopbaanbegeleiding maar zij constateren dat er minder begeleiding van de studiecoach is in de hogere leerjaren. De opleiding gaat mede daarom, in lijn met academiebeleid, de studieloopbaanbegeleiding meer integreren in het curriculum door vanaf studiejaar 2025/26-te werken met zogenaamde thuisgroepen van ca. 8

studenten en thuisgroepbijeenkomsten, waarbij groepen studenten onder begeleiding van een vaste studiecoach regelmatig bij elkaar komen en werken aan hun persoonlijke en professionele ontwikkeling in de vorm van een learning community. De leeractiviteiten die hierbij worden ondernomen zijn integraal onderdeel van en sluiten aan bij het curriculum.

Het panel constateert op basis van de plannen en de gesprekken met studenten en docenten dat de opleiding veel werk maakt van persoonlijke begeleiding en dat zij erin slaagt een veilige en open leeromgeving te creëren.

Docenten

Het team van 26 docenten is breed samengesteld. Meerdere docenten zijn naast hun docentschap ook nog werkzaam in het juridische beroepenveld, bijvoorbeeld in een bezwaarschriftencommissie of als rechter-plaatsvervanger. Nagenoeg alle docenten beschikken over het masterniveau op relevante vakgebieden. 21 docenten beschikken over de Basiskwalificatie Examinering, de overige docenten werken hieraan of gaan hieraan beginnen een aantal docenten is bezig met de Seniorkwalificatie Examinering. Nieuwe docenten door worden door middel van een buddy-constructie altijd gekoppeld aan een meer ervaren collega. Binnen het team is ruimte voor bijscholing waarbij docenten gebruik kunnen maken van een eigen professionaliseringsbudget. Voorbeelden van recente scholingsactiviteiten betreffen de juridische en ethische aspecten van AI, een masterclass legal prompt engineering en studiecoaching. Om de snelle ontwikkelingen in het gebruik van AI bij te blijven, is er een scholingsaanbod van Saxion zelf waarvan goed gebruik wordt gemaakt.

De studenten die het panel sprak zijn ronduit positief over de benaderbaarheid en de expertise van hun docenten wat in lijn is met de indrukken die het panel overhield aan de gesprekken met docenten. Het panel zag een gedreven team met veel vakkennis maar ook met oog voor de individuele studenten. Werkdruk is hierbij wel een issue. Docenten zijn veel tijd kwijt aan hun lestaten en de daarbij behorende toetsing en werken daarnaast intensief aan curriculumvernieuwing. Docenten en management gaven in de gesprekken aan bij het nieuwe curriculum nadrukkelijk oog te hebben voor de uitvoerbaarheid en organiseerbaarheid ervan en te streven naar efficiëntie en pragmatische oplossingen. Het panel onderschrijft het belang daarvan, vooral omdat dit het team niet van nature gegeven is, gezien de al eerdergenoemde drang naar volledigheid en grondigheid.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het systeem van toetsing is in ontwikkeling. De opleiding heeft haar eigen ontwikkelpunten goed in beeld en zet aantoonbaar stappen om die te adresseren. De borging is in handen van deskundige commissies die nu pragmatisch en constructief met elkaar omgaan maar in de ogen van het panel wat meer oog mogen hebben voor hun eigen rolvastheid. Het versterken van de opbrengsten van kalibraties, het geven van toelichtingen bij gehanteerde (soms uitgebreide) rubrics verdienen nog aandacht. Het panel beveelt de opleiding aan de beoordelingsprocedure van het afstuderen aan te passen door bij de beoordelingsformulieren de compensatiemogelijkheden en knock-out criteria beter te beschrijven en bij de traditionele scriptie de koppeling met de kerntaken te versterken. Ook beveelt het panel aan het leren van de student meer als uitgangspunt te nemen door de integratie van de twee varianten van afstuderen in een meer uniforme aanpak waarbij het beoordelen van kerntaken en het beoordelen van de professionele ontwikkeling gelijk gewicht hebben.

Onderbouwing

Toetsbeleid

Het toetsbeleid van de opleiding is in ontwikkeling. Op academieniveau is in 2024 een vernieuwd toetsbeleid vastgesteld (Onderwijs- en toetsbeleid ABRR 2024-2028) dat leidend is voor de benadering van de toetsing in het nieuwe curriculum en ook leidt tot aanpassingen van de toetsing in het bestaande programma. Uitgangspunt van dit beleid is dat geïntegreerde en ontwikkelingsgerichte toetsing centraal staat. Om geïntegreerde toetsing te bereiken wordt in het curriculum in toenemende mate gewerkt met (verantwoording van) beroepsproducten en verschuift het accent van analytisch naar holistisch toetsen naarmate de studenten verder in de opleiding komen. In de beginfase ligt het accent nog meer op toetsing van kennis en vaardigheden, al is ook voor die toetsen de beroepspraktijk het uitgangspunt. Om ontwikkelgerichte toetsing te bereiken wordt de formatieve functie van toetsen belangrijker. Het beleid geeft een aantal handvatten aan de opleiding om het formatief handelen vorm te geven, zoals het regelmatig evalueren van het leerproces met studenten, het inzetten op (peer)feedback en deskundigheidsbevordering van docenten. Het toetsbeleid geeft daarnaast richtlijnen waarmee de opleiding het toetsprogramma kan opbouwen. Voorbeelden van deze richtlijnen zijn het zorgen voor constructieve alignment, een minimale omvang van 5 EC, het werken met duidelijke niveaubeschrijvingen volgens het ZelCommodel. Ook geeft het toetsbeleid aanwijzingen over toetsbekwaamheid van examinatoren, de toetsorganisatie, de borging van toetskwaliteit en de wijze waarop de opleiding het eindniveau toetst en borgt. De opleiding beschikt hiermee in de ogen van het panel over een degelijke blauwdruk voor de inrichting en ontwikkeling van de toetsing.

Toetsuitvoering

De opleiding gebruikt het toetsbeleid om de toetspraktijk in de opleiding te ontwikkelen. Het is de intentie van de opleiding om in het nieuwe curriculum zo veel mogelijk volgens de richtlijnen in het nieuwe toetsbeleid te werken. In het huidige programma zijn sommige uitgangspunten sterker gerealiseerd dan andere. Wat opvalt en ook door de opleiding als belangrijk ontwikkelpunt gezien wordt is dat er in het huidige programma nog veel relatief kleine eenheden worden getoetst. Zo zijn er nog onderdelen van 3 EC waarbinnen nog meerdere summatieve deeltaetsen worden afgenomen. Ook kan de opleiding nog stappen zetten in het versterken van het formatief handelen. Het viel het panel bij de bestudering van toetsdossiers daarnaast op dat er meer uniformiteit kan komen in de gebruikte rubrics op de beoordelingsformulieren en de wijze waarop examinatoren hun feedback formuleren en oordeel onderbouwen.

Andere onderdelen van het toetsbeleid zijn al in sterkere mate gerealiseerd. Zo is er bijvoorbeeld veel aandacht voor de niveaubeschrijvingen, waarbij ook aandacht is voor interdisciplinariteit en werkt de opleiding al in alle jaren met beroepsproducten. Er is een duidelijke afwisseling van toetsvormen zichtbaar die past bij de verschuiving van meer analytisch toetsen in de eerste jaren naar een meer holistische benadering in de eindfase. Met name bij de vernieuwde opzet van het afstuderen is deze holistische benadering goed zichtbaar. Het panel constateert uit de gesprekken met de studenten en examinatoren, de inzage van het materiaal inclusief toetsdossiers dat de toetsing zorgvuldig wordt uitgevoerd. De opleiding heeft daarbij de eigen ontwikkelpunten goed in beeld en zet aantoonbaar stappen om deze te realiseren.

Toetsing van het eindniveau

De opleiding biedt studenten in de afstudeerfase een keuze tussen een meer traditionele afstudeerscriptie en het afstuderen op basis van een portfolio met beroepsproducten en een reflectie op de eigen professionele ontwikkeling. Studenten werken in deze laatste opzet met kort cyclisch onderzoek waarbij het testen van gemaakte beroepsproducten centraal staat. Deze laatste optie is mogelijk vanaf examenjaar 2022/23 en wordt in toenemende mate door studenten gekozen.

Al voor de afstudeerfase moet de student elke opleidingscompetentie op niveau 3 beheersen. Dit betekent dat vóór de afstudeerfase alle competenties al eens op niveau 3 aan de orde zijn geweest. De afstudeeropdracht is dan de proeve van bekwaamheid waarin de student zijn onderzoekend vermogen toont in een concrete beroeps-/praktijksituatie. De opleidingscompetenties waaraan binnen het afstudeeronderzoek door de studenten wordt gewerkt zijn afhankelijk van de vraag die binnen het onderzoek centraal staat.

Voor de studenten die kiezen voor de scriptievariant geldt dat de opleidingscompetenties uit het landelijk profiel Analyseren, Adviseren (en Onderzoek & Communicatie) aan bod moeten komen. De overige drie competenties kunnen aan bod komen. Voor afstuderen met een portfolio worden de nieuw geformuleerde kerntaken aangetoond. Met het portfolio tonen studenten in ieder geval de kerntaken Analyseren (o.a. onderzoek) en Professioneel handelen (o.a. communiceren) aan. Daarnaast tonen de studenten de kerntaak Juridisch handelen (beroepsproducten in de vorm van adviezen, juridisch bindende documenten of (concept)processtukken) en/of Organiseren en innoveren aan (beroepsproducten in de vorm van infographics, stroomschema's, vernieuwde

werkwijzen of handleidingen etc.). Studenten bepalen vooraf aan welke competenties of kerntaken zij denken te gaan werken.

Beide varianten van 30 EC (inclusief SLB postpropedeuse) worden beoordeeld aan de hand van een beoordeling van twee examinatoren en een apart oordeel van de bedrijfsbegeleider dat als advies door de twee examinatoren wordt meegewogen. De eindbeoordeling komt tot stand na een eindgesprek (scriptie) of assessment (portfolio). De gehanteerde beoordelingsformulieren van de beide varianten verschillen sterk. Bij de traditionele scriptie is er een analytisch ingestoken vijfpunts rubric die met name in gaat op het doorlopen van de onderzoekscyclus en is er een apart verslag van het eindgesprek. Bij het portfolio is er een beoordelingsformulier waarbij een single point rubric gebruikt wordt en waarbij direct wordt aangesloten bij de kerntaken en onderliggende deeltaken. Er is geen apart verslag van het eindgesprek.

Het panel is enthousiast over de opzet van het afstuderen met een portfolio. Het ziet dat de opleiding de pilot die in 2022 gestart is, zorgvuldig uitwerkt, evalueert en doorontwikkelt. Tegelijkertijd ziet het panel ook nog verbeterpunten zoals het beschrijven van compensatiemogelijkheden binnen de te beoordelen kerntaken en het formuleren van knock-out criteria. In het klassieke afstuderen ziet het panel nog verbeterruimte in koppeling van de beoordeling met de eindcompetenties. Het panel beveelt de opleiding daarom aan de beoordelingsprocedure van het afstuderen aan te passen en daarbij de compensatiemogelijkheden en knock-out criteria op de beoordelingsformulieren beter te beschrijven en bij de variant van de traditionele scriptie de beoordelingsformulieren sterker te koppelen aan de kerntaken. Over het algemeen zag het panel bij beide afstudeervarianten wel voldoende feedback die de oordelen onderbouwt.

Het viel het panel daarnaast op dat de pilot van het afstuderen met een portfolio in de opleiding als aparte route wordt uitgevoerd, met aparte examinatoren, aparte instructies, een andere vorm van begeleiding en een ander beoordelingstraject. Het panel vraagt zich af of bij een beoordeling die zich focust op het aantonen van kerntaken en niet op beroepsproducten dit onderscheid nog gerechtvaardigd is. Het panel kan zich een minder complexe situatie voorstellen waarbij de traditionele afstudeerscriptie een variant is binnen het afstuderen met een portfolio. In het gesprek hierover met de opleiding begreep het panel dat de opleiding deze observatie herkent en in een volgende fase verdere uniformering nastreeft. Het panel beveelt desalniettemin aan bij de beoordeling van de twee varianten het leren van de student meer als uitgangspunt te nemen door de integratie van de twee varianten van afstuderen in een meer uniforme aanpak waarbij het beoordelen van kerntaken en het beoordelen van de professionele ontwikkeling gelijk gewicht hebben.

Borging kwaliteit toetsing en beoordeling

De borging van de kwaliteit van toetsing gebeurt op teamniveau op verschillende manieren. Er wordt gewerkt met het vierogenprincipe bij het opstellen van toetsen en bij het beoordelen van de eindwerken, examinatoren kalibreren regelmatig en streven ernaar voor elke toets de gehele toetscyclus adequaat te doorlopen: de ontwikkeling en afname van de toets, de beoordeling en de evaluatie van de toets door het invullen van het toetsevaluatieformulier. De opleiding geeft zelf aan dat in de praktijk dit formulier nog niet structureel door alle collega's bij alle toetsen gebruikt

wordt en dat uitkomsten van kalibratiesessies nog niet altijd worden vastgelegd. Als er naar aanleiding van de evaluatie twijfels zijn over de kwaliteit van een toets, voert de verantwoordelijke docent een nadere analyse uit en stelt hij zo nodig een verbeterplan op. De analyse en het verbeterplan worden besproken met de opleidingscommissie en vervolgens met de curriculumcommissie die waakt over samenhang en opbouw van het programma. Het panel constateert, in lijn met de evaluatie van de opleiding zelf, dat de borging door examinatoren op papier goed is beschreven, maar in de uitvoering nog versterkt kan worden. Wanneer de opleiding erin slaagt het aantal toetsen terug te dringen, wordt het werken volgens de toetscyclus beter navolgbaar en wellicht ook beter uitvoerbaar. Tegelijkertijd neemt het belang ervan dan ook toe.

De examencommissie is academiebreed georganiseerd en vervult haar wettelijke taken waaronder het benoemen van examinatoren en het borgen van het eindniveau voor de zeven opleidingen die deel uitmaken van de Academie Bestuur, Recht & Ruimte. Naast een voorzitter bestaat de commissie uit zeven leden die elk een opleiding vertegenwoordigen, daaronder is ook een lid dat namens de Saxion Parttime School zitting heeft. Ook de voorzitter van de academiebrede toetscommissie heeft zitting in de commissie. Deze toetscommissie werkt onder mandaat van de examencommissie en bestaat uit een voorzitter (tevens lid examencommissie) en zes leden namens de opleidingen. De toetscommissie screent jaarlijks steekproefsgewijs de kwaliteit van een aantal toetsen per opleiding en geeft waar nodig feedback aan de betrokken docenten. De examencommissie zelf screent jaarlijks steekproefsgewijs het eindniveau van de opleiding door twee eindwerken te beoordelen. Deze eindwerken worden ook door de Beroepenveldcommissie gescreend en door het team in een kalibreersessie. Het panel vindt deze steekproef te summier en adviseert de examencommissie deze steekproef uit te breiden.

De opleiding heeft met de voorzitters en leden van commissies gesproken en constateert dat deze deskundig zijn en goed zijn aangesloten bij ontwikkelingen in de opleiding. De jaarverslagen van de commissies bevestigen dit beeld. Er worden de juiste constatering gedaan en deze worden teruggekoppeld aan de opleiding, soms direct aan examinatoren, in geval van de bevindingen van toetscommissie soms aan de curriculumcommissie en soms aan het opleidingsmanagement. Ook ten aanzien van het gebruik van AI zijn de commissies alert en zijn er heldere richtlijnen beschikbaar voor docenten en studenten.

Het panel heeft er vertrouwen in dat de commissies de geconstateerde verbeterpunten op de agenda van het team houden en voldoende gewicht geven. Het panel is te spreken over de betrokkenheid van de examencommissie bij het ontwikkelen van het nieuwe curriculum. Punt van aandacht hierbij is wel de rolvastheid van de commissies. Het panel zag korte lijnen tussen de opleiding en de commissies, maar ook leden met dubbele petten. Dat bevordert enerzijds de samenwerking maar kan problematisch zijn in geval van escalatie. Het panel adviseert de opleiding om de rolvastheid van de commissies verder te waarborgen. Het is belangrijk dat de verschillende rollen duidelijk gescheiden blijven, zodat bij eventuele conflicten of escalaties de besluitvorming en verantwoordelijkheden helder zijn. De opleiding wordt aangemoedigd om te onderzoeken hoe de rollen van commissieleden beter afgebakend kunnen worden, zodat de samenwerking optimaal blijft zonder dat dit ten koste gaat van de onafhankelijkheid en objectiviteit bij besluitvorming.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. In de eindwerken tonen afgestudeerden aan dat zij de beoogde leerresultaten behalen en klaar zijn om als doener met denkkraft aan de slag te gaan. Eindwerken hebben de vorm van een meer traditionele scriptie of een beroepsproduct met een onderbouwing door onderzoek. Het panel zag in beide varianten ruim voldoende juridische kennis en relevantie voor de betrokken organisaties. De eindbeoordelingen waren daarbij voldoende onderbouwd.

Onderbouwing

Het panel heeft 15 eindwerken van de afstudeerders van de laatste twee jaar bestudeerd. Acht daarvan waren meer traditionele scripties en zeven waren een combinatie van beroepsproduct met reflecties. Het panel constateert op basis hiervan dat studenten het HBO-niveau aantonen en dat zij voor organisaties relevante issues aanpakken, met goed onderbouwde adviezen komen (bij de traditionele scripties) en bruikbare beroepsproducten (bij de pilotvariant). Studenten tonen aan over een gedegen juridische basis te beschikken en argumenteren en formuleren hierbij zorgvuldig.

Voorbeelden van behandelde onderwerpen in de traditionele eindwerken zijn een onderzoek naar de verplichtingen voor Trustkantoren die voortvloeien uit de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) in opdracht van het Lectoraat Weerbare Democratie en een onderzoek naar sancties die de werkgever kan opleggen aan arbeidsongeschikte werknemers wanneer zij niet voldoen aan reïntegratieverplichtingen in opdracht van een advocatenkantoor. Voorbeelden van opgeleverde beroepsproducten uit de andere variant zijn een uitgewerkte checklist met informatieverplichtingen voor webshops die goederen verkopen aan consumenten in opdracht van een advocatenkantoor en een stappenplan voor hoe bedrijven om kunnen gaan bij ontslagprocedures in het kader van grote reorganisaties eveneens in opdracht van een advocatenkantoor.

Over drie eindwerken had het panel vragen. Bij één daarvan ging het over het getoonde niveau, bij een ander over de vraag of het gekozen onderwerp (Rwandeese recht) paste bij de scope van de opleiding en bij de derde over de onderlinge compensatie op het beoordelingsformulier. Het panel heeft in een apart gesprek met de examinatoren deze kwesties geagendeerd. Op basis van dat gesprek heeft het panel meer inzicht gekregen in de achtergronden bij de beoordeling en de reflectie van de opleiding hierop. Mede op basis hiervan heeft het panel bij standaard 3 een drietal aanbevelingen geformuleerd. Het panel hecht eraan te benadrukken dat zij constateert dat de opleiding zorgvuldig omgaat met de eindbeoordelingen.

Functioneren alumni

Alumni zijn tevreden over de opleiding (cijfer 7,2) en er is geen werkloosheid onder alumni, zo blijkt uit de HBO-monitor 2024. Daarin geeft 94% van de alumni aan dat het functieniveau aansluit op het opleidingsniveau. 82% van de afgestudeerden is tevreden over de huidige functie en het functieniveau. De alumni waarmee het panel op de visitatiedag sprak, bevestigen dit positieve beeld. Zij voelen zich goed voorbereid op een start in het beroepenveld, mede omdat zij daar in de opleiding al veelvuldig mee in aanraking zijn geweest. Het werkveld waarmee het panel sprak, herkent in de alumni de doeners met denkkraft. Een werkveldvertegenwoordiger formuleerde het als volgt: "Studenten komen binnen met een goed gevulde rugtas, met kennis en vaardigheden, ze staan stevig in hun schoenen en zijn leergierig. Je merkt duidelijk dat er op beroepshouding is gestuurd." Uit het eigen werkveldtevredenheidsonderzoek uit 2023 blijkt ook dat het werkveld tevreden is. Het werk- en denkniveau van de afgestudeerden wordt in dit onderzoek met een 8,1 gewaardeerd. De opleiding kent nog geen formeel alumnibeleid maar onderhoudt warme contacten met alumni en betreft ze waar mogelijk bij de opleiding, bijvoorbeeld via de beroepenveldcommissie.

Eindoordeel over de opleiding

	HBO - Rechten
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoet

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis hiervan beoordeelt het visitatiepanel de kwaliteit van de bestaande bacheloropleiding HBO – Rechten van Saxion Hogeschool als **positief**.

Aanbevelingen

Standaard 2

Het panel beveelt de opleiding aan de gemaakte keuzes in de geplande curriculumontwikkeling nog scherper uit te werken en hierbij de drang naar volledigheid in te dammen, omdat deze de voortgang ervan kan vertragen of verzwakken. Dit geldt zowel ten aanzien van de curriculuminhoud als de gebruikte onderwijskundige theorieën en modellen.

Standaard 3

Het panel beveelt de opleiding aan de beoordelingsprocedure van het afstuderen aan te passen en daarbij de volgende zaken te adresseren:

- het beter beschrijven van compensatiemogelijkheden en knock-out criteria op de beoordelingsformulieren;
- het sterker koppelen van beoordelingsformulieren aan kerntaken bij de variant van de traditionele scriptie;
- het leren van de student meer als uitgangspunt nemen door de integratie van de twee varianten van afstuderen in een meer uniforme aanpak waarbij het beoordelen van kerntaken en het beoordelen van de professionele ontwikkeling gelijk gewicht hebben.

Bijlagen

1. Bezoekprogramma

Dagprogramma visitatie HBO-Rechten

Locatie: Enschede
 Datum: Dinsdag 8 april 2025
 Gespreksruimte: E0.70

Tijd	Onderwerp en gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Toelichting
9.30 – 9.45	Pitch “de rode draad” van de onderwijsontwikkeling voorzitter curriculumcommissie projectleider onderwijsontwikkeling en docent onderwijskundige	Toelichting op hoe we binnen ons huidig curriculum op een aantal plekken aan de gang zijn gegaan met een aantal verbeteringen/vernieuwingen vooruitlopend op ons nieuwe curriculum
9.45 – 10.30	Studenten en Opleidingscommissie student leerjaar 1 en OC-lid student leerjaar 1 en klassenvertegenwoordiger student leerjaar 2 student leerjaar 2 student leerjaar 3 student leerjaar 3 en aankomend OC-lid student leerjaar 4 student leerjaar 4, studentcoach	Toelichting op het studentenhoofdstuk en ervaringen van studenten.
10.30 – 10.35	Auditpanel	Pauze/ Intern overleg/ Bestudering documenten ter inzage
10.35 – 10.45	Toelichting op eindwerken	Terugkoppeling op de vragen van het panel m.b.t. de eindwerken
10.45 – 11.30	Docenten 1.voorzitter curriculumcommissie en lectoraat 2.lid curriculumcommissie en vaardigheden docent 3.projectgroeplid onderwijsontwikkeling, stagecoördinator (basis - en verdiepende stage) en docent 4.coördinator studieloopbaanbegeleiding en begeleiden studentcoaches en docent 5.opleidingsgebonden lid toetscommissie	Toelichting op het huidige programma
11.30 – 11.45	Auditpanel	Pauze/ Intern overleg/ Bestudering documenten ter inzage
11.45 – 12.30	Ontwikkelingen in het huidig curriculum vooruitlopend op het nieuwe curriculum (o.a. nieuw afstuderen/verdiepende stage) 1.projectleider onderwijsontwikkeling en docent 2.projectgroeplid onderwijsontwikkeling en docent 3.projectgroeplid onderwijsontwikkeling, stagecoördinator (basis - en verdiepende stage) en docent 4.afstudeercoördinator (scriptie en portfolio) en docent 5.onderwijskundige	Toelichting op de ontwikkelingen in het huidige programma vooruitlopend op het nieuwe curriculum (Saxion Onderwijs Visie).
12.30 – 13.30	Lunchpauze	Lunch

13.30 – 14.15	Examencommissie en toetscommissie voorzitter examencommissie ABR&R en docent lid examencommissie en docent lid toetscommissie en docent	Gesprek met de examencommissie en de toetscommissie
14.15 – 14.30	Auditpanel	Pauze/ Intern overleg/ Bestudering documenten ter inzage
14.30 – 15.15	Werkveld, alumni en lectoraat bestuurssecretaris (Cogas) jurist overheidsaansprakelijkheid & alumnus (Melior Verzekeringen) juridisch medewerker (Rechtbank) senior juridisch adviseur & alumnus (gemeente Enschede) onderzoeker lectoraat Weerbare democratie onderzoeker lectoraat Weerbare democratie	
15.15 – 15.30	Auditpanel	Pauze/ Intern overleg/ Bestudering documenten ter inzage
15.30 – 16.00	Opleidingsmanagement opleidingsmanager HBO-Rechten directeur Academie Bestuur, Recht & Ruimte teamleider HBO-Rechten en docent	Gesprek met het opleidingsmanagement
16.00 – 16.30	Auditpanel Pending issues/ voorbereiding terugkoppeling	Vrije ruimte voor eventuele aanvullende vragen/nadere toelichting/ voorbereiding terugkoppeling
16.30 – 17.00	Terugkoppeling	

2. Bestudeerde documenten

Zelfevaluatie rapport HBO-Rechten 2025
ABR&R Internationalisering Missie, Visie & duiding
Afstudeerhandleiding docentcoach m.b.t. begeleiding en beoordeling afstuderen met een portfolio 24-25
Arbeidsmarktonderzoek opleidingen HBO-rechten, 2022
BRR studiecoaching in thuisgroepen
Concept Landelijk beroeps- en opleidingsprofiel HBO-Rechten 2025-2030
Concept Onderwijs- en toetsplan HBO-Rechten Saxion 2025-2026
Diverse Notulen BVC, OC en andere verslagen van overlegsessies met studenten
Docenteninstructie Verantwoord gebruik AI opleiding HBO-Rechten
Evaluatie Afstuderen met portfolio, 2024
Examinatorenbeleid Academie Bestuur, Recht en Ruimte 2023-2024
Formulier Eigenstandig Oordeel Examencommissie BRR
Handreiking GenAI voor studenten, 2024
HBO Monitor HBR 2023
HBR SOV Stand van zaken, 2024
Informatie Professional Proof HBO-Rechten voor studenten
Jaarplan HBO-Rechten 2024-2025
Jaarverslag 2023-2024 Examencommissie ABR&R 2023-2024
Jaarverslag Toetscommissie ABR&R 2023-2024
Kwaliteits- en prestatieprofiel HBR januari 2025
Kwaliteitsbeleid ABR&R 2023-2027
Legal Tech in alle opleidingen HBO-Rechten
NSE 2024 HBR
Onderwijs- en Examenregeling ABR&R 2024-2025
Onderwijs- en toetsbeleid ABR&R 2024-2028
Onderwijs- en toetsplan 2024-2025
Overzicht opleiding en werk(veld)ervaring docententeam HBO-Rechten
Rubric voorwaardelijke eisen taal, structuur, bronvermelding en uitgangspunten 2.0
Stage-evaluatie januari 2025
Studenteninstructie Verantwoord gebruik AI opleiding HBO-Rechten
WTO-1 2023 rapportage BRR

3. Koppeling landelijke competenties en kerntaken HBO-Rechten

Landelijke competentie/hbo-bachelorstandaard	Kerntaak/deeltaken HBO-Rechten Saxion
ANALYSEREN Rechtsvragen formuleren en beantwoorden, op basis van een analyse van de praktijk en juridisch relevante feiten en juridische bronnen. Hbo-bachelorstandaard: <i>Gedegen theoretische basis</i> <i>Onderzoekend vermogen</i>	ANALYSEREN Het onderbouwd kwalificeren van een (juridische) praktijksituatie, het analyseren van (juridische) bronnen en de praktijk en het beantwoorden van (rechts)vragen. Deeltaken: A1. Het in kaart brengen van de context en de concrete praktijksituatie. A2. Het (juridisch) kwalificeren van de praktijksituatie en/of formuleren van de (rechts)vraag/vragen en verantwoorden onderzoeksplan. A3. Het selecteren, verzamelen, analyseren en interpreteren van de relevante (niet-)juridische bronnen, (rechts)regels en (praktijk)data. A4. Het op basis van de analyse beantwoorden van de (rechts)vraag/vragen.
ADVISEREN Voor de praktijk bruikbare juridische adviezen geven op basis van een analyse.	JURIDISCH HANDELEN Het inventariseren, afwegen en inzetten van (juridische) handelingsmogelijkheden, waaronder het formuleren van een onderbouwd advies, het voorbereiden, vastleggen en verantwoorden van een beslissing en het behartigen van belangen.
BELANGEN BEHARTIGEN Juridische belangen van anderen behartigen door rechtsbijstand te verlenen, te onderhandelen en te bemiddelen.	Deeltaken: B1. Het in kaart brengen en afwegen van de (juridische) handelingsmogelijkheden. B2. Het geven van gevraagd en ongevraagd advies met betrekking tot een (deels) juridische praktijksituatie.
BESLISSEN De rechtspositie van één of enkele (rechts)personen vaststellen, verantwoorden en vastleggen, na het duiden en wegen van juridische argumenten en maatschappelijke factoren. Hbo-bachelorstandaard: <i>Gedegen theoretisch basis</i> <i>Professioneel vakmanschap</i>	B3. Het voorbereiden, vastleggen en verantwoorden van een beslissing met betrekking tot de rechtspositie van een of meer (rechts)personen. B4. Het behartigen van belangen door te bemiddelen, te onderhandelen of in rechte te vertegenwoordigen.
ORGANISEREN Organisatieprocessen efficiënt en effectief uitvoeren en regisseren in een juridische context, met aandacht voor legal tech, juridisch proces- en kwaliteitsmanagement, kennis- en informatiemanagement en innovatie. Hbo-bachelorstandaard: <i>Professioneel vakmanschap</i> <i>Beroepsethiek en maatschappelijke oriëntatie</i>	ORGANISEREN & INNOVEREN Het ontwerpen, implementeren, uitvoeren en evalueren van (juridische) producten, diensten en (organisatie)processen. Deeltaken: C1. WAT: Het inleven in de rechtsbehoeften en definiëren van de ontwerpuitdaging. <i>Empathize Define</i> C2. HOE: Het ontwerpen, testen en/of beoordelen van oplossingsrichtingen. <i>Ideate Prototype Test</i> C3. DOEN: Het implementeren, uitvoeren en evalueren van juridische producten, diensten en organisatieprocessen.
Hbo-bachelorstandaard: <i>Professioneel vakmanschap</i> <i>Beroepsethiek en maatschappelijke oriëntatie</i>	PROFESSIONEEL HANDELEN Het professioneel handelen door voortdurend te werken aan persoonlijke en professionele ontwikkeling, door steeds professioneel en doelgroepgericht te communiceren en waar nodig en mogelijk (interdisciplinaire) samen te werken. D1. Het voortdurend vormgeven aan en ontwikkelen van een professionele beroepshouding. D2 Het professioneel doelgroepgericht communiceren. D3 Het (interdisciplinair) samenwerken. D4 Het projectmatig werken.

4. Curriculum HBO – Rechten voltijd 2024/2025

Leerjaar 1
1.1 Project: Oriëntatie op het juridische beroepenveld (incl. de vaardighedenmodule Taal voor Recht)
1.1 De juridische gereedheidskist
1.1 Inleiding privaatrecht
1.1 Inleiding publiekrecht
1.2 Project: Werken als hbo-jurist bij de overheid (incl. de vaardighedenmodule Juridisch Betogen)
1.2 NEW
1.2 Algemeen bestuursrecht
1.2 Strafrecht
1.3 Project: Het proces in de civiele praktijk (incl. de vaardighedenmodule Juridisch Argumenteren)
1.3 Inleiding verbintenissenrecht
1.3 Personen- en familierecht
1.3 Koop- en consumentenkoop
1.4 Project: Bedrijf in oprichting (incl. de vaardighedenmodule Presenteren en Pitchen)
1.4 Inleiding recht voor de ondernemer
1.4 Arbeidsrecht voor de ondernemer
1.4 Studieloopbaanbegeleiding propedeuse
Leerjaar 2
2.1 Project: Erfrecht
2.1 Arbeids- en sociaalzekerheidsrecht voor de werknemer
2.1 Burgerlijk procesrecht
2.1 Goederenrecht
2.2 Project: Burger en schulden
2.2 Studentenrechtbank
2.2 Huurrecht
2.2 Inbreuk op eigendom
2.3 Project: Werken als bestuursjurist I
2.3 Bijz. bestuursrecht binnen sociaal domein
2.3 Bijz. bestuursrecht op decentraal niveau
2.3 Ethiek in de jur. Beroepspraktijk I
2.4 Project: Werken als bestuursjurist II
2.4 Handhavings- en sanctierecht
2.4 Netwerken en organiseren
2.4 Ethiek in de jur. Beroepspraktijk II
Leerjaar 3
3.1/3.3 Project: Living en tech. I
3.1/3.3 Onderneming en aansprakelijkheid
3.1/3.3 Onderneming en arbeid
3.1/3.3 Onderneming en contracten
3.2/3.4 Project: Living en tech. II
3.2/3.4 Onderneming en Privacy
3.2/3.4 Onderneming en IE
3.2/3.4 Onderneming en overheid

Aanvullend zijn er nog de minor, meewerkstage en afstudeerstage van elk 30 EC.